

Nepřiměřená rychlost jízdy

Nepřiměřená rychlost jízdy se zpravidla považuje za porušení důležité povinnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13.2.2001, sp.zn. 4 Tz 17/2001)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného Ing. J. R., proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2000, sp. zn. 5 To 271/2000, a podle § 268 odst. 2 tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř. a § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2000, sp. zn. 5 To 271/2000, byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř. a § 258 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. ř., a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného Ing. J. R. Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek zrušil a zrušil také v celém rozsahu rozsudek Okresního soudu v Hodoníně ze dne 4. 2. 2000, sp. zn. 3 T 610/97, jakož i všechna další rozhodnutí, na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a okresnímu soudu v Hodoníně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Okresní státní zástupce podal Okresnímu soudu v Hodoníně dne 1. 9. 1997 obžalobu na Ing. J. R., jehož obvinil ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák., pokusu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 208 tr. zák. Okresní soud v Hodoníně svým rozsudkem ze dne 9. 6. 1998, sp. zn. 3 T 610/97 uznal Ing. J. R. vinným v bodě 1) rozsudku trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 5. 4. 1995 kolem 22.35 hod. v uzavřené obci K., okres S., SR, na silnici I. třídy č. 2 v km 4,1 silnice při jízdě ve směru od H. do K. jako řidič osobního vozu Opel Vectra 1,8 při jízdě rychlostí ve SR v obci nepovolené, a to nejméně 55 km/hod., řádně nesledoval dopravní situaci před jeho vozidlem, v důsledku čehož při předjíždění zpomalující soupravy nezjištěného nákladního vozidla s návěsem, dávajícího výstražné znamení směrovými světly, započal se zařazením svého vozidla do pravého jízdního pruhu, aniž by řádně reagoval na chodce K. J., ležícího s kolem na vozovce osvětlené veřejným osvětlením v pravém jízdním pruhu, v důsledku čehož tělo chodce přejel a způsobil mu absolutně smrtelné poranění v podobě rozdrcení a vyhrěznutí mozku při tříštivé otevřené zlomenině lebky, četné trhliny a zhmoždění plic, roztržení osrdečníku včetně trhlín srdce, rozdrcení pravého laloku jater, trhliny pravé ledviny a trhliny sleziny, kterýmžto zraněním na místě podlehl. V bodě 2) rozsudku byl obviněný uznán vinným pokusem trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 208 tr. zák., jehož se podle rozsudku dopustil tím, že téhož dne a tamtéž jako řidič výše uvedeného vozidla po dopravní nehodě, při které přejetím způsobil závažná poranění K. J., a přes skutečnost, že mu v tom nic nebránilo, po nehodě nezastavil, neposkytl

potřebnou pomoc a z místa nehody ujel. Za to mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v sazbě § 224 odst. 2 tr. zák. v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Dále byl obviněnému uložen podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech druhů motorových vozidel na dobu pěti let. Dále bylo rozhodnuto podle § 228 odst. 1 tr. ř. a § 229 odst. 2 tr. ř. o povinnosti obviněného hradit způsobenou škodu. Proti tomuto rozsudku podal odvolání státní zástupce a z podnětu tohoto odvolání rozhodl Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 2. 11. 1998, sp. zn. 5 To 451/98, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), c), e), f), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o vině pod bodem 1), ve výroku o trestu a náhradě škody a věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 5. 3. 1999, sp. zn. 3 T 610/97, rozhodl tak, že obviněnému vzhledem k nezrušenému výroku o vině pod bodem 2) původního rozhodnutí, nově uložil trest v sazbě § 208 tr. zák. v trvání šestnácti měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání třiceti měsíců. Dále uložil trest zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu čtyř let a opakoval výrok o náhradě škody podle § 228 odst. 1 tr. ř. a § 229 odst. 2 tr. ř. Z podnětu odvolání státního zástupce pak Krajský soud v Brně usnesením ze dne 12. 7. 1999, sp. zn. 5 To 274/99, rozhodl podle § 258 odst. 1 písm. b), f) tr. ř. tak, že tento rozsudek zrušil v celém rozsahu a věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. opět vrátil okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Poté vydal Okresní soud v Hodoníně dne 5. 10. 1999, sp. zn. 3 T 610/97, další rozsudek, jímž obviněného uznal vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a znovu pokusem trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 tr. zák. a § 208 tr. zák. při shodném popisu skutků jako v rozsudku ze dne 9. 6. 1998, za což obviněnému uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří roků, jakož i trest zákazu řízení všech motorových vozidel uložil na dobu pěti let a znovu učinil výrok o náhradě škody. Proti rozsudku podali odvolání jak obviněný Ing. J. R. tak státní zástupce, přičemž Krajský soud v Brně z podnětu těchto odvolání svým usnesením ze dne 6. 12. 1999, sp. zn. 5 To 580/99, napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), b), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a věc znovu podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil k dalšímu řízení okresnímu soudu.

Okresní soud v Hodoníně poté rozsudkem ze dne 4. 2. 2000, sp. zn. 3 T 610/97, uznal obviněného vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák. při shodném popisu skutku jako v rozsudku ze dne 9. 6. 1998, a vzhledem k nezměněnému výroku o vině pod bodem 2) rozsudku téhož soudu ze dne 9. 6. 1998, sp. zn. 3 T 610/97, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 11. 1998, sp. zn. 5 To 451/98, uložil obviněnému úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří let. Dále znovu uložil i trest zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu pěti let, jakož opakoval i výrok o náhradě škody. Proti tomuto rozsudku podali odvolání obviněný i státní zástupce. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 7. 2000, sp. zn. 5 To 271/2000, rozhodl tak, že z podnětu odvolání státního zástupce napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám nově rozhodl tak, že obviněného pro výkon trestu odnětí svobody zařadil podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. do věznice s dozorem. Odvolání obviněného Ing. R. bylo podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto. Rozsudek tak nabyl téhož dne právní moci.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2000, sp. zn. 5 To 271/2000, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného Ing. J. R. Krajskému soudu v Brně vytýká, že napadeným rozhodnutím porušil zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř., § 258 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. ř., a v řízení, které mu předcházelo, v ustanoveních § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. ve vztahu k § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák. v neprospěch obviněného Ing. J. R.

Podle názoru ministra spravedlnosti soud prvního stupně nerespektoval základní zásady trestního řízení pro provádění důkazů a způsob jejich vyhodnocení, když veškeré důkazy pro zjištění, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák., hodnotil jednostranně v neprospěch obviněného. Okresní soud se důsledně nezabýval a nevypořádal s obhajobou obviněného ve vztahu k závěru, zda při řízení vozidla v souvislosti s dopravní nehodou porušil důležitou povinnost či nikoli, byť toto zásadní zjištění bylo důležité jednak pro stanovení příslušné právní kvalifikace činu, jednak pro případné úvahy o užití amnestie prezidenta republiky z 3. 2. 1998 v případě, že by jednáním obviněného porušení důležité povinnosti nedovodil.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací nesplnil svou přezkumnou povinnost, která mu vyplývá z ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., pokud se ani on s těmito závěry přesvědčivě nevypořádal, nadto jím uložený nepodmíněný trest odnětí svobody je ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost, poměrům pachatele a je v rozporu i s účelem trestu. Krajský soud v Brně do druhu ukládaného trestu nepromítl ani zjištěné okolnosti případu, ani skutečnost, že od spáchání činu do doby konečného rozhodnutí ve věci uplynula dlouhá doba. Nepodmíněný trest odnětí svobody uložený za této situace osobě dosud bezúhonně je v rozporu s účelem trestu.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř. namítané porušení zákona, podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek (ve stížnosti pro porušení zákona vadně uvedeno usnesení) Krajského soudu v Brně zrušil včetně všech obsahově navazujících rozhodnutí, a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl porušen.

Z důkazů, které byly soudem prvního stupně provedeny, mimo pochybnost plyne, že obviněný při nepřiměřené jízdě - nejméně 55km/hod., v obci předjížděl nezjištěné nákladní vozidlo s vlekem za situace, kdy řidič tohoto vozidla jej měl upozorňovat na poškozeného, který ležel na vozovce. Obviněný v tomto směru jednoznačně vysvětlil, že se především nedomníval, že v tak pozdní hodinu bude někdo ležet na silnici, tlumená světla kamionu ještě neviděl, neboť byl na stejné úrovni jako přejížděné vozidlo a věnoval pozornost jízdě. Pokud jde o blikáče kamionu, ty byly jeho řidičem zapnuty v době, kdy jej obviněný předjížděl a byl na jeho boční úrovni, což v něm vzbudilo přesvědčení, že toto vozidlo hodlá odbočovat vlevo k bývalému JZD. Za dané situace je nutno se zabývat tím, zda jednáním obviněného, které nepochybně naplňuje skutkovou podstatu trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., byla naplněna i skutková podstata podle odstavce 2 tohoto ustanovení, tj., zda obviněný porušil i důležitou povinnost uloženou mu podle zákona.

Z provedených důkazů vyplývá, že obviněný svým jednáním porušil ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) vyhlášky Federálního ministerstva vnitra č. [99/1989](#) Sb. (řidič je povinen plně se věnovat řízení vozidla a sledovat situaci v silničním provozu) a rovněž i ustanovení § 16 odst. 1 uvedené vyhlášky (rychlost jízdy je řidič povinen přizpůsobit zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které lze předvídat; smí jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled), jakož i ustanovení § 16 odst. 3 citované vyhlášky ve znění vyhlášky Ministerstva vnitra Slovenské republiky č. [113/1993](#) Sb. (v obci smí řidič jet rychlostí nejvýše 50 km/hod.). Porušení těchto pravidel silničního provozu mělo za následek smrt poškozeného, a proto skutek vykazuje znaky trestného činu podle § 224 odst. 1 tr. zák.

Otázkou bylo, zda toto porušení dopravního předpisu bylo jen porušením běžné povinnosti, anebo zda šlo o porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona. Kladná odpověď by měla za následek kvalifikaci jednání obviněného též podle § 224 odst. 2 tr. zák. Nestačí však porušení jakékoli povinnosti, byť se týká ochrany života a zdraví lidí. Musí jít o povinnost, která je důležitá; za takovou povinnost možno všeobecně pokládat povinnost, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, případně jejímž porušením může lehce k takovému následku dojít. Porušení takové povinnosti musí pro svou závažnost také podstatně zvyšovat stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 88 odst. 1 tr. zák.).

Podle ustálené soudní judikatury se nepřiměřená rychlost jízdy zpravidla za důležité porušení povinnosti považuje.

Je nesporné, že obviněný v tomto směru porušil pravidla silničního provozu a formálně by mohlo jít i o porušení důležité povinnosti řidiče. Při posuzování materiální podmínky této právní kvalifikace je však třeba uvážit okolnost, že i poškozený měl značný podíl na vzniku dopravní nehody. Z výkladu pojmů, obsaženém v ustanovení § 2 uvedené vyhlášky, je zřejmé, že účastníkem silničního provozu je každá osoba, která se přímým způsobem účastní silničního provozu, přičemž příkladmo je mimo další uveden i chodec. Poškozenému podle § 3 odst. 1 tak jako účastníkovi silničního provozu plynula povinnost chovat se ukázněně a ohleduplně, neohrožovat bezpečnost a plynulost silničního provozu, jakož i povinnost přizpůsobit své chování stavebnímu a dopravně technickému stavu silnice, situaci v silničním provozu a svým schopnostem. Specifikaci povinností chodce uvádí ustanovení § 54 odst. 1 citované vyhlášky. Podle § 54 odst. 3 uvedené vyhlášky osoba vedoucí jízdní kolo smí užít chodníku, jen neohrozí-li chodce; jinak musí užít pravé krajnice nebo pravého okraje vozovky. Poškozený se v době dopravní nehody nacházel ve stavu těžkého stupně opilosti, když výsledek lékařské zkoušky na alkohol v krvi, která byla poškozenému odebrána v souvislosti s pitvou, metodou plynové chromatografie prokázal hladinu alkoholu v krvi ve výši 2,57 promile. Ze znaleckého posudku znalce z oboru silniční dopravy vyplývá, že poškozený nebyl na vozovku sražen z jízdního kola a nemohl se také do místa střetu dostat po pádu z kola, naopak z polohy kola je zřejmé, že poškozený se do místa střetu nejpravděpodobněji dostal po pohybu v chůzi, kdy na vozovku v důsledku opilosti upadl nebo uleh. Z uvedeného výčtu je tedy zřejmé, že poškozený si počínal při jízdě na kole a poté chůzí s kolem způsobem, který je ve výrazném rozporu s pravidly silničního provozu. Poté, co uleh na vozovku tak, že polohou těla zabral takřka celý pravý jízdní pruh vozovky, vytvořil nebezpečnou situaci porušením pravidel silničního provozu a výrazně se tak na vzniku dopravní nehody spolupodílel.

S hodnocením podmínek ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. tak, jak jej provedly soudy obou stupňů

nelze souhlasit.

Konstrukce skutkových podstat trestných činů uvedených v zákoně míří na typické, běžně se vyskytující činy určitého druhu. Stanovením určité okolnosti, podmiňující použití vyšší trestní sazby, zákon předpokládá, že při jejím naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti pro společnost zpravidla výrazně zvýšen. K okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se proto nepřihlédne tehdy, když stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v konkrétním případě nebude ani při naplnění této okolnosti odpovídat ani nejlehčím, běžně se vyskytujícím případům trestného činu dané kvalifikované skutkové podstaty.

Při naplňování požadavku, aby byly okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby materiálně posuzovány, tj., aby se k takové okolnosti přihlédlo jen tehdy, když podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, nutno v posuzovaném případě konstatovat, že byly naplněny formální znaky okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu, avšak s ohledem na specifikované výrazné spoluzavinění poškozeného nebyl splněn materiální předpoklad a jednání obviněného tedy nelze posuzovat jako porušení důležité povinnosti ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák.

Odvolací soud nesplnil důsledně povinnost, která mu vyplývá z ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., pokud výrok o vině pod bodem 1) rozsudku okresního soudu ponechal beze změn a v neprospěch obviněného tak porušil zákon, pokud jednání obviněného kvalifikoval jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák., nadto pak v případě užití adekvátní právní kvalifikace činu jen podle ustanovení § 224 odst. 1 tr. zák. bylo nutno aplikovat rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 a trestní stíhání obviněného pro tento skutek zastavit. Je třeba konstatovat i zjevnou nedůslednost odvolacího soudu ve vztahu k vlastnímu předcházejícímu rozhodnutí, neboť byť ve svém usnesení ze dne 2. 11. 1998, sp. zn. 5 To 451/98, jímž po zrušení rozsudku věc vracel soudu prvního stupně, výslovně uvedl, že se tento soud musí vypořádat se spoluzaviněním poškozeného a tyto závěry promítnout do adekvátní právní kvalifikace činu, na splnění tohoto požadavku dále netrval, přesto, že se okresní soud s touto otázkou nevypořádal, a neučinil to poté ani soud odvolací ve svém konečném rozhodnutí, jež je napadeno stížností pro porušení zákona.

Souhlasit nelze ani s výrokem o trestu, který Krajský soud v napadeném rozsudku vyslovil. Uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců s určením jeho výkonu ve věznicí s dozorem, je ve zřejmém nepoměru se zjištěným stupněm nebezpečnosti činu pro společnost, poměry pachatele i účelem trestu. U trestných činů v dopravě jsou nepodmíněné tresty odnětí svobody ukládány zpravidla u těch pachatelů, kteří v souvislosti s řízením motorového vozidla způsobí dopravní nehodu s těžkými následky tím, že projevují hrubou nekázeň, agresivitu, hazardérství nebo bezohlednou sobeckost, což však v posuzovaném případě zjištěno nebylo. Obviněný, který při předjíždění kamionu nemohl tušit, že na vozovce před kamionem leží podnapilá osoba, a že řidič kamionu se jej snaží na tuto překážku upozornit, měl zřejmě od předjíždění za daných okolností spíše upustit. Pokud z místa nehody ujel, stalo se tak za okolností, jež vysvětlil a o tom, že přešel člověka, se dověděl až od policistů po příjezdu do místa bydliště. V žádném případě však nelze v jeho jednání spatřovat agresivitu a bezohlednost v řízení vozidla, jakožto základních předpokladů pro úvahu o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Nelze nevidět, že mezi dnem spáchání trestného činu a dnem rozhodnutí o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody uplynula doba delší pěti let, přičemž na tomto výrazném časovém odstupu se obviněný sám nikterak nepodílel a tato časová prodleva jde jednoznačně na vrub nedůsledného rozhodování a vadného procesního postupu soudů

obou stupňů. Uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody v této situaci obviněnému, který až dosud nebyl soudně trestán a po dobu pěti let, kdy trestní řízení stále probíhá, žije řádně a nedostal se po tuto dobu do konfliktu se zákonem, koliduje s požadavkem, aby uložený trest působil na osobu pachatele výchovně a do budoucna motivačně. Naopak dosavadní poznatky o osobě obviněného odůvodňují úvahu o užití ustanovení § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák., které umožňují podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody na zkušební dobu.

Nejvyšší soud vzhledem k závěrům výše uvedeným vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2000, sp. zn. 5 To 271/2000, byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř. a § 258 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. ř., a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř., v neprospěch obviněného Ing. J. R. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil, stejně jako rozsudek Okresního soudu v Hodoníně ze dne 4. 2. 2000, sp. zn. 3 T 610/97, jakož i všechna další rozhodnutí, jež na zrušené rozsudky obsahově navazovala, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Věc podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Hodoníně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)